

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

מזו.

(א) ונסתדרין ק"ה, (ב) ו' א"ל, (ג) נס"ף לחימומיה, (ד) נקדושין ל"ג, (ה) נ"א רבא, (ו) נ"א רבא, (ז) נספריס שלפניו כמי לא נ"א רבא, (ח) נ"א רבא, (ט) נ"א רבא, (י) נ"א רבא, (יא) ע"י מוס' ע"י מ' ד"ה מעות,

הגהות הב"ה

(א) גבי אמר רבא איכו בלחמניה לא אסתכל אברהם אפי' בדידה כ"ל ומיטת עפ"ה לפימה דלויב ממק: (ב) נ"ש"י ד"ה לפיך קערה על פיה כלומר לעקור: (ג) ד"ה לפיך ובי' שנת להם ל"ה"י (ד) ד"ה בראת לו מודה מפני כ"ל ומיטת פני ממק:

מוסף רש"י

ה"ו מיניש ליה לרחמניה דאברהם. כ"י ע"ה י"א נשמה לפי אלהיט וכו' של אברהם (איוב א' ז). כפ"פ"א. ש"ה ל"ה כפ"פ"א (קדושי' ל"ה. ו'שם. כפ"פ"א). מן הסערה. לומר משעל הלאה ל"ה מתיק משונה (דה"ב).

רבינו גרשום

מעין העולם הבא. שלאחר תיפק להרישה היו רועות על דיהן מיד והיה עשב יוצא ורועות. וכן כתב לעולם הבא ונגזר חורש בקוצר (עמר טו): כאדם שמתיתין אותו. אחרים וניסת על דיהן: עיבור הרעימה. מה רעמים הללו לעולם אי אפשר בלא מטר כן היחה מתרעמת ומכסת אותה כדי שתבקש יראת היה עליה שהיו לה לרדות: אלא בלבו חשט. שהיה חושב בלבו על (פי' הבורא דברים אשר לא כן: להפוך קערה על פיה. להפוך יראת כל העולם. כלומר שאין דין אמת: על דעתך כי לא ארשע. כלומר בידך לבות בני אדם אם היה בדיקתך להטותו לטובה לא היה רשע ובעבור שלא עשית כן אין מידך מציל: מי מעיבת על ידך. שלא תתן לרשע לב צדיק: אף אותה תפי. כשתאמר כן תפי יראת חטא מבני אדם ותגער חפסה מהם. ברא לו בחלין כנדרו. מכלל שהכל ביי אדם יצטוק בחורו ויהיה צדיק: כשמתורן שדחו משוכחת. שהוא היה סבור שגולה לו: שדו שמה עילויה. היה מוציא שם שריא קרובות: חברותא כלפי שמיא. דקאמר ישאו יחד: הגא נא דיעתי. כשישאה בבואה במים: רועש תעלה. דפוס סילון לשטף המים:

מעין העולם הבא. כדכתיב (יחמיה ל) הרה ויולדת יחדו הריון ולידה ציוס אחד הכי דרשין ליה צמקת שנת (דף ל:): הכי גרסינן **במתניתא הנ"ל יורד ומתעה ועולה ומרגיו נוטל רשוע ונוטל נשמה.** [וה"פ] יורד למטה ומתעה את הכריות לחטוא ועולה למעלה ומרגיו את חמת המלך בהשטנותו נוטל ממנו רשות להרוג את החוטא מכיון שנתנו רשות דכתיב ומסימני צו: **לערו של שטן.** שהזקק לשמור את נפש איוב שלא תלך: **אלמא בדידיה קיימא.** ליטול את הנפש ומתפלל: **להפוך קערה על פיה.** (א) לעקור כל כבוד שמירף וגדף: **לפניו את כל העולם כולו.** מדינו של הקב"ה לומר שאנוסין הן ע"י הקב"ה צדקה (א) י"ה"ר והכי קאמר על דעתך כי לא ארשע אם היית חפץ לא הייתי רשע: **צדקה שור צפרוס סדוקוס וחמור צפרוס קלוטוס.** את זה טהרת ואת זה עממת הכל צא על ידך אתה צדקה צו סימני הטומאה: **צדקה לדיקים.** ע"י י"ה טוב: **צדקה רשעים.** על ידי י"ה הרע לפיכך אין ניול מידך כי מי יעבד אנוסין הן החוטאין: **צדקה לו טורה.** (א) הן תכלין שהיא מצטלת את הרהורי עזירה כדאמר בעלמא (קדושין דף ל:): אם פגע כך מנוול זה משכחו לצית המדרש אם אכן הוא נימות כו' הלאך לאו אנוסין וניהו שהרי יכולין להזיל עצמן: **צדקה אוד.** שהיה סבור שהיה אוד את שדו: **שדי שמיא עלווי.** אומר שהיא קרובתו או מדבר צה להשאלה: **חברוסא כלפי שמיא.** מדבר לפני השמיא כחכם המתוכח לחצירו צה ושאול מי חייב לחצירו: **מן הסערה.** לשון שיער כדקמני הרבה נימין צדקתי צדקס: **מעטעטוס את הארץ.** עושות את הארץ כטיט: **לדקון**

מעין העולם הבא ¹ עוד זה מדבר וזה בא ויאמר **אש אלהים וגו'** עוד זה מדבר וזה בא ויאמר כשדים שמו שלשה ראשים ויפשטו על הגמלים ויקחום וגו' עוד זה מדבר וזה בא ויאמר בניך ובנותיך אוכלים ושותים יין בבית אחיהם הבכור והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר ויגע בארבע פנות הבית ויפול על הנערים וגו' ויקם איוב ויקרע את מעילו ויגו את ראשו וגו' ויאמר ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך בכל זאת לא חטא איוב ולא נתן תפלה לאלהים ² ויהי היום ויבואו בני האלהים להתייבב וגו' ויאמר ה' אל השמן אי מזה תבא ויען השמן את ה' ויאמר משוט בארץ [וגו'] אמר לפניו רבש"ע שמתו בכל העולם ולא מצאתי כעבדך אברהם שאמרת לו ³ קום התהלך

בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתגנה ⁶ ובשעה שבקש לקבור שרה לא הרחיק אחר מדותיך ⁴ ויאמר ה' אל השמן השמת לבך אל עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ וגו' ועודנו מחזיק בתומתו ותסינני בו לבלעו חנם אמר רבי יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כאדם שמתיתין אותו וניסת במתניתא תנא יורד ומתעה ועולה ומרגיו נוטל רשות ונוטל נשמה ⁴ ויען השמן את ה' ויאמר עוד בעד עוד וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו אולם שלא נא ידך וגע אל עצמו ואל בשרו אם לא ⁵ (על) פניך יברכך ויאמר ה' אל השמן הנו בידך אך את נפשו שמור ויצא השמן מאת פני ה' וידך את איוב וגו' אמר רבי יצחק קשה צערו של שמן יותר משל איוב משל לעבד שאמר לו רבו שבור הבית ושמור את יינה אמר ר"ל הוא שמן הוא יצר הרע הוא מלאך המות הוא שטן דכתיב ⁵ ויצא השמן מאת פני ה' הוא יצר הרע כתיב התם ⁶ רק רע כל היום וכתיב הכא (רק את נפשו שמור) [רק אליו אל תשלח ידך] הוא מלאך המות דכתיב (רק) ⁴ [אך] את נפשו שמור אלמא בדידיה קיימא א"ר לוי שמן ופנינה לשם שמים נתכוונו שטן כיון דחויא להקדוש ברוך הוא דנטיה דעתיה בתיב איוב אמר חס ושלום מינשי ליה ⁷ לרחמנותיה דאברהם פנינה דכתיב ⁸ וכעסתה צרתה גם כעם בעבור הרעימה דרשה רב אחא בר יעקב בפפוגיא אתא שטן נשקיה לברעייה ⁹ בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו אמר רבא בשפתיו לא חטא בלבו חטא מאי קאמר ¹⁰ ארץ נתנה ביד רשע פני שופטיה יכסה אם לא איפו מי הוא אמר רבא בקש איוב להפוך קערה על פיה אמר ליה אביי לא דבר איוב אלא כנגד השמן כתנאי ארץ נתנה ביד רשע רבי אליעזר אומר בקש איוב להפוך קערה על פיה אמר לו רבי יהושע לא דבר איוב אלא כלפי שטן ¹¹ על דעתך כי לא ארשע ואין מידך מציל אמר רבא בקש איוב לפטור את כל העולם כולו מן הדין אמר לפניו רבוננו של עולם בראת שור פרסותיו סדוקות בראת חמור פרסותיו קלוטות בראת גן עדן בראת גיהנם בראת צדיקים בראת רשעים מי מעכב על ידך ומאי אהדרו ליה חבריה [דאיוב] ¹² אף אתה תפר יראה ותגרע שיחה לפני אל ברא הקדוש ברוך הוא יצר הרע ⁷ ברא לו תורה תכלין דרש רבא מאי דכתיב ¹³ ברכת אובד עלי תבא ולב אלמנה ארנין ברכת אובד עלי תבא מלמד שהיה גזול שדה מיתומים ומשביחה ומחזירה להן ולב אלמנה ארנין דכל היבא דהוה ¹⁴ (איכא) אלמנה דלא הוה נסבי לה הוה אויל שדי שמיא עילויה והוה אתו נסבי לה ¹⁴ לו שקול ישקל כעשי והותי במאזנים ישאו יחד אמר ¹⁵ רב עפרא לפומיה דאיוב חברותא כלפי שמיא ¹⁵ לו יש בינינו מוכיח ישת ידו על שנינו אמר ¹⁶ רב עפרא לפומיה דאיוב כלום יש עבד שמוכיח את רבו ¹⁶ ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה אמר רבא ¹⁶ עפרא לפומיה דאיוב איהו באחרניתא אברהם אפילו בדידיה לא איסתכל דכתיב ¹⁷ הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את מכלל דמעיקרא לא הוה ידע לה ¹⁸ בלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה אמר רבא מכאן שכפר איוב בתחיית המתים ¹⁹ אשר בשערה ישופני והרבה פצעני חנם ¹⁹ אמר רבה איוב בסערה חרף ובסערה השיבוהו בסערה חרף דכתיב אשר בשערה ישופני אמר לפניו רבוננו של עולם שמה רוח סערה עברה לפניך ונתחלף לך בין איוב לאיוב בסערה השיבוהו דכתיב ²⁰ ויען ה' את איוב מן הסערה ויאמר [וגו'] ²¹ אור נא כנבר חלציך אשאלך והודיעני אמר לו הרבה נימין בראתי באדם וכל נימא ונימא בראתי לה גומא בפני עצמה שלא יהו שתי יונקות מגומא אחת שאלמלי שתי יונקות מגומא אחת מחשיכות מאור עיניו של אדם בין גומא לגומא לא נתחלף לי בין איוב לאיוב נתחלף לה ²² מי פלג לשטף תעלה [וגו'] הרבה טיפין בראתי בעבים וכל טיפה וטיפה בראתי לה דפוס בפני עצמה כדי שלא יהו שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד שאלמלי שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד מטשטשות את הארץ ואינה מוציאה פירות בין טיפה לטיפה לא נתחלף לי בין איוב לאיוב נתחלף לי מאי משמע דהאי תעלה לישנא דדפוס היא אמר רבה בר שילא דכתיב ²³ ויעש תעלה כבית סאתים זרע ודרך לחזיו קולות הרבה קולות בראתי בעבים וכל קול וקול בראתי לו שביל בפני עצמו כדי שלא יהו שתי קולות יוצאות משביל אחד שאלמלי שתי קולות יוצאות משביל אחד מחריבין את כל העולם בין קול לקול לא נתחלף לי בין איוב לאיוב נתחלף לי ²⁴ הידעת עת לדת יעלי סלע חולל אילות תשמור יעלה זו אכורית על בניה בשעה שכורעת

1 עוד זה מדבר וזה בא ויאמר אש אלהים נפלה מן השמיים ותבער בצאן ובנעלים ותאכלם ואמלקה רק אני לבדי להגיד לך עוד זה מדבר וזה בא ויאמר כשדים שמו שלשה ראשים ויפשטו על הגמלים ויקחום ואת הנערים הבו לפי תרבו ואמלקה רק אני לבדי להגיד לך עוד זה מדבר וזה בא ויאמר בניך ובנותיך אוכלים ושותים יין בבית אחיהם הבכור והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר ויגע בארבע פנות הבית ויפול על הנערים וגו' ויקם איוב ויקרע את מעילו ויגו את ראשו וגו' ויאמר ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך בכל זאת לא חטא איוב ולא נתן תפלה לאלהים ² ויהי היום ויבואו בני האלהים להתייבב וגו' ויאמר ה' אל השמן אי מזה תבא ויען השמן את ה' ויאמר משוט בארץ [וגו'] אמר לפניו רבש"ע שמתו בכל העולם ולא מצאתי כעבדך אברהם שאמרת לו ³ קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתגנה ⁶ ובשעה שבקש לקבור שרה לא הרחיק אחר מדותיך ⁴ ויאמר ה' אל השמן השמת לבך אל עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ וגו' ועודנו מחזיק בתומתו ותסינני בו לבלעו חנם אמר רבי יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כאדם שמתיתין אותו וניסת במתניתא תנא יורד ומתעה ועולה ומרגיו נוטל רשות ונוטל נשמה ⁴ ויען השמן את ה' ויאמר עוד בעד עוד וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו אולם שלא נא ידך וגע אל עצמו ואל בשרו אם לא ⁵ (על) פניך יברכך ויאמר ה' אל השמן הנו בידך אך את נפשו שמור ויצא השמן מאת פני ה' וידך את איוב וגו' אמר רבי יצחק קשה צערו של שמן יותר משל איוב משל לעבד שאמר לו רבו שבור הבית ושמור את יינה אמר ר"ל הוא שמן הוא יצר הרע הוא מלאך המות הוא שטן דכתיב ⁵ ויצא השמן מאת פני ה' הוא יצר הרע כתיב התם ⁶ רק רע כל היום וכתיב הכא (רק את נפשו שמור) [רק אליו אל תשלח ידך] הוא מלאך המות דכתיב (רק) ⁴ [אך] את נפשו שמור אלמא בדידיה קיימא א"ר לוי שמן ופנינה לשם שמים נתכוונו שטן כיון דחויא להקדוש ברוך הוא דנטיה דעתיה בתיב איוב אמר חס ושלום מינשי ליה ⁷ לרחמנותיה דאברהם פנינה דכתיב ⁸ וכעסתה צרתה גם כעם בעבור הרעימה דרשה רב אחא בר יעקב בפפוגיא אתא שטן נשקיה לברעייה ⁹ בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו אמר רבא בשפתיו לא חטא בלבו חטא מאי קאמר ¹⁰ ארץ נתנה ביד רשע פני שופטיה יכסה אם לא איפו מי הוא אמר רבא בקש איוב להפוך קערה על פיה אמר ליה אביי לא דבר איוב אלא כנגד השמן כתנאי ארץ נתנה ביד רשע רבי אליעזר אומר בקש איוב להפוך קערה על פיה אמר לו רבי יהושע לא דבר איוב אלא כלפי שטן ¹¹ על דעתך כי לא ארשע ואין מידך מציל אמר רבא בקש איוב לפטור את כל העולם כולו מן הדין אמר לפניו רבוננו של עולם בראת שור פרסותיו סדוקות בראת חמור פרסותיו קלוטות בראת גן עדן בראת גיהנם בראת צדיקים בראת רשעים מי מעכב על ידך ומאי אהדרו ליה חבריה [דאיוב] ¹² אף אתה תפר יראה ותגרע שיחה לפני אל ברא הקדוש ברוך הוא יצר הרע ⁷ ברא לו תורה תכלין דרש רבא מאי דכתיב ¹³ ברכת אובד עלי תבא ולב אלמנה ארנין ברכת אובד עלי תבא מלמד שהיה גזול שדה מיתומים ומשביחה ומחזירה להן ולב אלמנה ארנין דכל היבא דהוה ¹⁴ (איכא) אלמנה דלא הוה נסבי לה הוה אויל שדי שמיא עילויה והוה אתו נסבי לה ¹⁴ לו שקול ישקל כעשי והותי במאזנים ישאו יחד אמר ¹⁵ רב עפרא לפומיה דאיוב חברותא כלפי שמיא ¹⁵ לו יש בינינו מוכיח ישת ידו על שנינו אמר ¹⁶ רב עפרא לפומיה דאיוב כלום יש עבד שמוכיח את רבו ¹⁶ ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה אמר רבא ¹⁶ עפרא לפומיה דאיוב איהו באחרניתא אברהם אפילו בדידיה לא איסתכל דכתיב ¹⁷ הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את מכלל דמעיקרא לא הוה ידע לה ¹⁸ בלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה אמר רבא מכאן שכפר איוב בתחיית המתים ¹⁹ אשר בשערה ישופני והרבה פצעני חנם ¹⁹ אמר רבה איוב בסערה חרף ובסערה השיבוהו בסערה חרף דכתיב אשר בשערה ישופני אמר לפניו רבוננו של עולם שמה רוח סערה עברה לפניך ונתחלף לך בין איוב לאיוב בסערה השיבוהו דכתיב ²⁰ ויען ה' את איוב מן הסערה ויאמר [וגו'] ²¹ אור נא כנבר חלציך אשאלך והודיעני אמר לו הרבה נימין בראתי באדם וכל נימא ונימא בראתי לה גומא בפני עצמה שלא יהו שתי יונקות מגומא אחת שאלמלי שתי יונקות מגומא אחת מחשיכות מאור עיניו של אדם בין גומא לגומא לא נתחלף לי בין איוב לאיוב נתחלף לה ²² מי פלג לשטף תעלה [וגו'] הרבה טיפין בראתי בעבים וכל טיפה וטיפה בראתי לה דפוס בפני עצמה כדי שלא יהו שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד שאלמלי שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד מטשטשות את הארץ ואינה מוציאה פירות בין טיפה לטיפה לא נתחלף לי בין איוב לאיוב נתחלף לי מאי משמע דהאי תעלה לישנא דדפוס היא אמר רבה בר שילא דכתיב ²³ ויעש תעלה כבית סאתים זרע ודרך לחזיו קולות הרבה קולות בראתי בעבים וכל קול וקול בראתי לו שביל בפני עצמו כדי שלא יהו שתי קולות יוצאות משביל אחד שאלמלי שתי קולות יוצאות משביל אחד מחריבין את כל העולם בין קול לקול לא נתחלף לי בין איוב לאיוב נתחלף לי ²⁴ הידעת עת לדת יעלי סלע חולל אילות תשמור יעלה זו אכורית על בניה בשעה שכורעת

18 בלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה: איוב ט 19 אשר בשערה ישופני והרבה פצעני חנם: איוב ט י 20 וען ה' את איוב מן הסערה ויאמר: איוב לח א 21 אור נא כנבר חלציך ואשאלך והודיעני: איוב לח ב 22 מי פלג לשטף תעלה ודרך לחזיו קולות: איוב לח ב 23 ויבנה את הקאנים מןם בשם ה' ויעש תעלה כבית סאתים זרע ודרך לחזיו קולות: מלכים א יח לב 24 והדעת עת לדת יעלי סלע חולל אילות תשמור: איוב לח א